

LA MODALITAT DE PILOTA QUE TÉ MÉS AFICIÓ

¡El raspall, per amunt!

El trinquet «El Zurdo» de Gandia està considerat per tots com «la seu del raspall», ja que allí és on més partides es disputen des de fa molts anys i on més públic assisteix a seguir les partides de professionals, per la qual cosa, mentre un professional d'aquesta modalitat no juga al trinquet «El Zurdo» no li és reconeguda la categoria.

El trinquet «El Zurdo» de Gandia és el segon en importància de tot el País Valencià, després, lògicament del «Pelayo» de València, i fou inaugurat el 16 de maig de 1952 per Francesc Peris, conegut popularment com «el Zurdo de Pamis», un gran jugador aficionat. Després, el trinquet passà a mans del seu fill, Domènec Peris, i ara n'és l'empresari el seu nét, Emili Peris, per a qui «el moment actual del raspall és molt bo i n'és la prova el fet que la gent ve molt més a veure aquestes partides que les d'escala i corda. Ací a la Safor sempre ha tingut molta més acceptació, la major part dels jugadors han sorgit dels nostres pobles i també de la Costera, on igualment coneix un bon moment».

Grans figures

Segons Emili Peris, «el raspall ha tingut èpoques d'esplendor, quasi sempre al voltant de grans figures, com foren durant els anys cinquanta jugadors que feren època: Ciscar, Miramar i El Roget del Grau. En els anys seixanta, quan va sorgir un dels millors jugadors de tots els temps: Malonda I, junt amb d'altres com Pigat, Burguera, Pellicer i Antoni de la Granja. I en els anys setanta, quan van apareixer dues grans figures, tots dos d'Oliva, Malonda II i Sanchis, que també marcaren època».

«Ara, afortunadament, vivim una etapa de clar ressorgiment perquè s'han consolidat noves figures, totes joves: Diego, Pepito (campionat individual), Loripet, Coeter, Morera, Balduino, Pascual II, Tonet, Sevi, Lluïset, etc., que ens fan veure amb prou optimisme el futur».

«També és clar —afegeix Emili Peris— que des que s'ha creat la nova Federació el raspall troba un suport molt més consistent.

La modalitat de pilota a «raspall», malgrat la seua localització en unes comarques valencianes molt concretes, passa per un moment esplendorós i els trinquets, sobretot a la Safor, s'omplien molt més que en la modalitat d'escala i corda.

Pere Domènec

La majoria dels jugadors professionals de la modalitat de raspall han sorgit de dos pobles: Oliva i el Genovés, tots dos han dotat la modalitat de les principals figures al llarg de molts anys. A Oliva es va construir el trinquet en l'any 1915, per iniciativa de Domènec Mestre, «el tío Llavores», i el seu sogre Domènec Cardona. En principi es jugava a la modalitat d'escala i corda, però prompte s'imposaria el raspall. Els primers jugadors que alternaven les dues modalitats van ser Pepet de Ruiz, Poma, Leonard i l'Albarder. La primera figura autèntica de

El trinquet «El Zurdo», el segon en importància de tot el País Valencià.

Al trinquet i al carrer

La modalitat més antiga

La modalitat de pilota al «raspall» potser és la més antiga, almenys a nivell professional, encara que no està tan estesa com la «d'escala i corda», tot i que només es practica a les comarques al Sud del riu Xúquer, tret del poble de Rafelbunyol, en la comarca de l'Horta Nord, que constitueix una espècie d'oasi, on tenen molt d'ambient les partides de raspall al carrer, en l'apartat d'aficionats.

«L'herpasto»: un antecedent històric

El fet que el raspall es considere la més antiga de totes les modalitats de la pilota s'explica perquè en temps de grecs i romans ja es practicava un joc anomenat «herpasto» o «harpustum», en el qual es jugava de forma idèntica al raspall: la pilota arran de terra, pols, en un terreny de joc limitat per dues ratlles, com si fos un camp de tennis, amb una altra ratlla al mig, on els jugadors de cada bàndol havien d'impedir que el contrari acostàs la pilota a la ratlla que cadascú tenia darrere.

El raspall, ara

Si analitzem les característiques de com es juga ara al raspall, veurem que es molt similar a «l'herpasto». Per jugar al trinquet s'enfronten els equips, bé per parelles o per tríos, i també una parella contra un trio, se-

gons les condicions dels jugadors (no oblidem que cal sempre anivellar les partides perquè es puguin fer les travesses), i el joc comença fent el «saque», des d'un lloc assenyalat vora la ilotgeta que hi ha en un dels extrems del terreny de joc. El jugador que fa el «saque» bota en terra la pilota i, després, la colpeja amb tota la força que pot, a fi que els contraris no puguin tornar-la, o si ho fan, que es quede el més prop possible del frontó contrari. Després, els jugadors de l'altre bàndol poden tornar-la tant a l'aire com a qualsevol bol, perquè, mentre la pilota vaja rodolant per terra, es pot jugar; llevat de quan toca el frontó que hi ha darrere els jugadors, aleshores, cal jugar-la al primer bot.

D'aquesta manera, segueixen pilotejant, amb la pilota quasi sempre arran de terra, per la qual cosa es molt pesat jugar a aquesta modalitat, i el quinze es guanya quan un dels equips aconseguix que la pilota toque el tambori, el remat inferior de cada frontó, en forma de triangle. També es pot guanyar el quinze ti-

rant la pilota dalt la galeria des de la part contrària al «saque».

Les partides de raspall al trinquet es juguen a cinc jocs, perquè exigeix molt d'esforç als jugadors, que han de tocar sovint la pilota anant ajupits.

Una altra característica que distingeix els pilotaires professionals de raspall respecte als d'escala i corda són els pantalons, ja que els de raspall els duen curts, a fi que els camals no destorben en jugar la pilota arran de terra. A més, porten els dits protegits amb un didal de pell de bou per poder «raspar» bé la pilota per terra, sense ferir-se'n les puntes.

Localització del «raspall»

Les comarques on es juga a «raspall» són, principalment, la Safor, la Costera, la Vall d'Albaida i la Marina, a nivell professional, i els trinquets més importants: «El Zurdo», de Gandia, Oliva, el Genovés, Castelló de Rugat, Canals, Castelló de la Ribera, Benidorm i Gata de Gorgos.

Partida de raspall a Rafelbunyol.

raspall que va sorgir, al voltant de 1930, fou «Tofolet». A Oliva és molt recordat un famós desafiament, que va guanyar enfront d'un destacat jugador de Rafelcofer, anomenat «Carinyo».

En 1957 va debutar al trinquet «El Zurdo» de Gandia, amb 16 anys, Malonda I, que fou el millor jugador sorgit d'Oliva i una de les grans figures que ha tingut el raspall. Malonda va dignificar el raspall i féu que fos considerat al mateix nivell que l'altra modalitat d'escala i corda.

Després, destaquen altres jugadors d'Oliva com Vidal i Parra, fins que arriba una altra època daurada amb l'aparició de Malonda II, germà de Malonda I, i Sanchis, tots dos primeres figures del raspall un bon grapat d'anys. Junt amb ells destaquem també Miquel de Costa i Crespo, el qual

han seguit ja en l'actualitat Diego, Pepito (dos germans i el de la «saga» dels Malonda); Morera III, Malonda III, Fèlix, Francisquet, Josele...

El cas del Genovés és sorprenent, perquè realment resulta increïble que

un poblet de només 2.000 habitants tinga una vintena de jugadors professionals, tots primeres figures de les dues modalitats, «escala i corda» i «raspall».

Pel que fa al raspall, que és la mo-

Les cares del raspall

Són els quinze millors del raspall, les figures. Ben coneguts de tots els aficionats, s'enfronten entre ells formant equip, bé per parelles o per tríos, i també una parella contra un trio, segons les condicions dels jugadors. Ara els presentem un a un.

Pere Domènech

En l'àmbit dels aficionats també té molts partidaris i es juga en altres comarques, a més de les esmentades, com la Ribera Alta, la Canal de Navarrés, el Comtat, l'Alcoià i l'Horta (Rafelbunyol).

En l'actualitat juguen els campions de raspall al voltant de cinquanta equips i cal assenyalar que el poble de Xeraco ha estat campió en les tres edicions passades d'aquesta competició.

¿Com es juga al carrer?

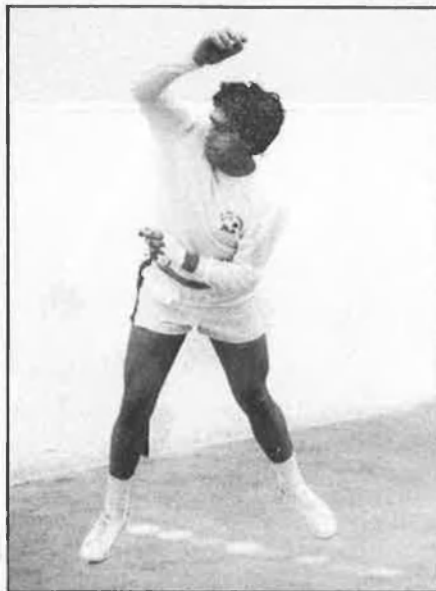
Per jugar a raspall al carrer, que és on es disputen les partides del Campionat d'aficionats, es fa de forma pareguda al trinquet. Ara bé, per fer el «saque» s'assenyala una ratlla al mig del carrer i és obligat que la pilota bote davant, després d'haver estat impulsada pel jugador que fa el «saque». Aquesta jugada és molt important perquè, si el «saque» es fa amb força, el contrari no pot allunyar molt la pilota del seu terreny i, després, resulta al contrari molt fàcil guanyar el quinze, llançant-la fora del carrer, és a dir, per damunt de la «parà», que és on es troba el públic, darrere d'una ratlla que limita el terreny de joc.

Una altra circumstància del carrer diferent al trinquet es produeix quan la pilota es queda detinguda en una vorera pel mig del públic. Aleshores, segueix el joc, tot jugant-la amb la mà esquerra des del mig del carrer, al costat del lloc on s'havia detingut. També, si la pilota resta encalada en una teulada o balcó, perd el quinze l'equip que l'ha jugada en darrer lloc. □

dalitat que sempre ha estat allí més arrelada, cal destacar com a jugadors de principi de segle Pasqual «El Pesador», Pepet «Seguirilles» i Pep «l'advocat», entre d'altres, els quals segueixen «el tio Tonet» i Eduard «el Sarier». Després, i en l'àmbit professional, han destacat a partir dels anys cinquanta i seixanta, Pigat I, Batiste, Simatero, Pepico, Pasqualet, d'una època ja passada, encara que Simatero i Pasqualet segueixen en actiu. I en l'actualitat hi ha Sevi, Plantó, Tonet, Pasqual II, etc., que omplien a diari els cartells dels trinquets més importants.

A part d'Oliva i el Genovés, també cal destacar Simat de la Valldigna, un poble que en els darrers anys està donant bons jugadors de «raspall», com ara Sagasta, Loripet, Coeter, Balduino... □

Són les cares més conegudes que fan pujar el raspall en les comarques on més es practica. Per als aficionats, alguns, d'ací a uns anys esdevindran mites.

Josep Parra Mestre, «Pepito».

Diego

Diego Parra Mestre va nàixer a Oliva el 24 de desembre del 66 i va començar a jugar al trinquet molt jove, tot destacant al primer campionat oficial que es va disputar al trinquet de Villalonga l'any 1983, on va ser campió amb Malonda III i Rai. Aleshores jugava de mitger, però l'any següent canvià de demarcació, i jugant de resto va fer una gran progressió. A començament de 1985 ja s'enfrontava a totes les primeres figures.

En l'actualitat, Diego està considerat com la primera figura del raspall i enguany formarà parella amb el seu germà Pepito, també gran jugador, per disputar el Campionat Nacional de Professionals.

Pepito

Josep Parra Mestre, «Pepito». També va nàixer a Oliva, el 22 d'agost del

65 i es va fer jugador al mateix temps que el seu germà Diego, amb el qual forma moltes vegades parella als trinquets d'Oliva i Villalonga. A conseqüència d'un accident, va haver de deixar de jugar duent una bona temporada, però es va recuperar i al principi de l'any 1985 ja formava part dels car-

Diego Parra Mestre.

tells professionals al trinquet El Zurdo de Gandia. El 1986 va assolir el seu primer i gran èxit, quan quedà campió individual de professionals, títol que ha tornat a renovar enguany. Té un «saque» molt fort i és un jugador de molta empenta i entrega; no dona mai una pilota per perduda.

Leandro

Joan Josep Calabuig Malchivant, «Leandro», nasqué a Aiello de Malferrit el 8 de juny del 56 i, després de provar fortuna en el futbol, va començar a jugar a pilota als 21 anys, debutant com a professional al trinquet de Castelló de la Ribera, en companyia de Simatero. A poc a poc, es donà a conèixer en tots els trinquets i en els darrers set o vuit anys és una de les primeres figures en el lloc de mitger. Ha estat campió nacional per equips en 1984, formant trio amb Miquel de Costa i Julio.